N°. 4956. 1863.

DE TIJD.

NOORD-HOLLANDSCHE COURANT.

Dieu et mon droit.

Dit blad verschijnt te AMSTERDAM, Dagelijks, behalve des Zondags. Het abonnement voor 3 maanden is ƒ5,00; voor de buitensteden franko p. p. ƒ6,00.
Brieven, Gelden, enz. FRANKO te adresseeren aan „het Bureau van DE TIJD."

VRIJDAG 4 SEPTEMBER.

Advertentiën van Zes regels en daar beneden worden tegen ƒ1,00 geplaatst; meer dan Zes regels tegen 15 cents de regel. — Voor alle advertentiën wordt bovendien 35 cents zegelregt betaald. Voor groote letters betaalt men naar de plaatsruimte meer.

AMSTERDAM, 3 September.

DE KLERIKALEN EN DE LIBERALEN.

I.

Onder deze twee namen zijn de mannen bekend der twee groote partijen, die elkander op het staatkundig en maatschappelijk gebied om het hevigst bestrijden. Men vindt ze in Italië, men vindt ze in Portugal, men vindt ze in Oostenrijk en in België; overal waar een zoogenaamde liberale partij zich opwerpt, treedt tegen haar eene andere op, die de klerikale genoemd wordt.

Heeft de liberale partij de gunst van het oogenblik, zoo kan het niet minder, of de klerikale, die haar bestrijdt, gaat gebukt onder het veroordeelend vonnis der openbare meening, en inderdaad is de naam van klerikaal al niet veel minder dan een schimpwoord, dat het zoo kiesch schijnend en op verdraagzaamheid en beschaving bogend liberalisme zijne tegenpartij toevoegt. De liberale partij is hoofdzakelijk staatkundig, terwijl de klerikale, gelijk haar naam genoegzaam aanduidt, kerkelijk moet wezen. Daar nu in nagenoeg alle europeesche staten de scheiding tusschen Kerk en Staat is ingevoerd, is het onmogelijk, dat staatkundige en kerkelijke partijen zich elders ontmoeten, dan op een haar vreemd terrein. Wie heeft dan de grenzen overschreden? Is het de staat, die zich met het kerkelijke, of wel, is het de Kerk, die zich met de aangelegenheden des staats op eene onregtmatige wijze inlaat?

Het liberalisme, gelijk men vermoeden kan, weet hier, zooals altijd, de schuld van zich af te werpen, en onder het masker van verlichting en vergevorderde ontwikkeling tegenover zijne bestrijders de zuiverste bedoelingen te betuigen, die nog niet naar behooren gewaardeerd worden. De middelen hiertoe ontbreken niet. Immers, overal toont het zich als voorstander van vrijheid, van godsdienst en kerkgenootschap; en bijgevolg kan het niet anders, of de klerikale partij is het, die, niet tevreden met het hare, haar zoo mild en billijk door den staat gelaten, nog hare handen uitstrekt naar hetgeen eens anders eigendom is. Bij velen bestaat er dan ook geen twijfel meer aan de heerschzuchtige bedoelingen der klerikalen, die, middeleeuwsche toestanden droomende, wederom over den staat zoeken te heerschen.

De klerikalen zijn de aanvallers; zij willen veroveren. De liberaal, mild zelfs jegens zijne beroovers, verdedigt zijn regt en verdient daardoor de algemeene bewondering, ja, het medelijden van elk regtdenkende. Deze is de houding, die de liberalen aannemen tegen de klerikalen. Maar hoe oneerlijk is zij? Hoe bedriegelijk is de leus niet van vrijheid van Kerk en godsdienst, waarmede men den snoodsten toeleg, die ooit gepleegd is, tot ondermijning van het ware Christendom wil verbergen. Het liberalisme belooft en geeft vrijheid van godsdienst, dat is: het geeft den burger vrijheid, om zich van alle godsdienst los te maken, en het ontneemt aan de Kerk de magt om de nakoming der verbindtenissen, die men met de Kerk zijn aangegaan, met kracht te kunnen vorderen. Het geeft vrijheid van godsdienst, dat is: het geeft vrijheid tegen de godsdienst, tegen de pozitieve godsdienst, om deze te kunnen versmaden, bespotten en vervolgen; het geeft in katholieke landen vrijheid aan het Protestantisme, om door dit eerst het katholiek geloof, en dan al het geloof aan het gemoed te ontnemen; het geeft vrijheid van godsdienst, met onder de burgers eene minachtende onverschilligheid in godsdienstzaken te verspreiden, die niet zelden gevaarlijker werkt dan de bloedige vervolging. De haat tegen het Katholicisme is een wezensbestanddeel van het liberalisme. Twee getuigenissen hiervan, een van een bekend katholiek bisschop en een van een kundig pennevoerder van het liberalisme in ons vaderland, komen mij hier te binnen, die niet slechts in de zaak, maar zelfs in de woorden groote overeenkomst hebben. De bisschop van Mentz schrijft in zijne jongste algemeen bekende brochure: „Het kenmerk van het hedendaagsch valsch liberalisme is in zijne goddeloosheid, „zijn haat in het bijzonder tegen het pozitieve „Christendom, namelijk tegen de katholieke Kerk en „allen, die haar getrouw aanhangen. Het is met een „naamloozen eerbied vervuld voor iedere ongeloovige „rigting des tijds, met naamloozen afschuw voor alles „wat echt en waarlijk christelijk is. In de vergaderingen, „waar het moderne liberalisme heerscht, durft men een „pozitief christelijk woord niet meer uitspreken. Mij is „een land bekend, waar een goed, getrouw christelijk „volk in alle staten en wijken woont, waar, zoo men „het hart van het geheele volk konde inzien, men op „tien ongeloovigen immers negen getrouwe, ware Christenen zoude aantreffen, en waar niettemin in de kamers, „wat in al die christelijke harten leeft, niet kan worden „uitgesproken, zonder algemeenen smaad uit te lokken. „Tegen zulk absolutisme onder den schijn van vrijheid, „tegen dit leugenachtig liberalisme moeten de katholieke „mannen op elk gebied strijden." (bl. 107).

En wat zeggen nu de liberalen, die nog eerlijk genoeg zijn om te zeggen wat zij bedoelen? De heer P. A. S. van Limburg Brouwer schreef eenige jaren geleden de volgende woorden in *de Gids* (1857. D. 1. bl. 579). „Al wie nog geloof hecht aan de zedelijke en verstandelijke waarde van den mensch, wie zijne hoop nog „gevestigd heeft op staatkundigen en maatschappelijken „vooruitgang kan niet anders zijn dan dat (anti-katho-„liek, gelijk Edgar Quinet en Eugène Sue). Katho-„lieken te haten om hun geloof, de regten hun te be-„twisten op welke ze als menschen en burgers aanspraak „maken, wie zou het niet ten stelligste veroordeelen, „die redelijk denkt, en een afkeer heeft van alle onregt „en onbillijkheid? Maar het Katholicisme als beginsel, „dat is eene geheel andere vraag. Dat is te bestrijden, „en met alle kracht door ieder die zich voorstander „noemt van vrijheid en zelfstandigheid, die eerste en „onmisbare voorwaarden aller redelijke en verstandelijke „ontwikkeling." Is bij deze woorden nog eenige twijfel mogelijk, dat het liberalisme een aartsvijand en bittere bestrijder is van het Katholicisme als godsdienst, als kerkgenootschap? Wat een *ieder* moet bestrijden, en bestrijden met alle kracht en bestrijden als den tegenstander van alle zedelijke en verstandelijke ontwikkeling, ja, dat men moet bestrijden, als aan den mensch zijne zedelijke en verstandelijke waarde ontnemend, kan toch wel niets anders dan een voorwerp zijn van den bittersten haat en van de meest vijandelijke bestrijding.

Doch de heer van Limburg Brouwer is ook een voorstander van vrijheid van godsdienst, en welk liberaal zoude zich niet schamen zulks niet te zijn? Maar van nabij beschouwd, is hij voorstander van eene vrije godsdienst, waarin de rede aan geen gezag, hoe redelijk dit overigens is, meer onderworpen is, en bijgevolg is hij een voorstander van eene ongeloovige godsdienst. Zulke vrijheid is niets anders dan ongeloof. Hetgeen hij eenige bladzijden lager schrijft, toont ons zonneklaar, dat hij geen ander begrip heeft van vrije godsdienst. „Het „tegenwoordig Christendom heeft zijn hoogsten trap „van ontwikkeling zeker nog lange niet bereikt; het „is nog lange niet gezuiverd van al de vreemde be-„standdeelen, welke het in den loop der eeuwen in zich „heeft opgenomen; het is nog altijd te veel leerstelsel „en te weinig levensbeginsel voor de volken. Van-„daar nog bij de meesten het dwaalbegrip van Kerk „als objektief bindende en dwingende magt. Vandaar „ook dat bij de meesten slechts kunstmatig voortbrengsel „van opvoeding, gewoonte en gehoorzaamheid is, wat „de vrucht van eigene vrije overtuiging behoorde te zijn. „Maar de tijd om het Christendom vrij te maken van „de banden, waarin het grootendeels nog wordt gekneld, „nadert meer en meer. De goddelijke gedachte, die „voor achttien eeuwen aan de menschen werd verkon-„digd, heeft lange tijdperken van barbaarschheid en „bijgeloof moeten doorgaan, om althans eenigermate „gezuiverd en in hare oorspronkelijke reinheid tot ons „te komen; aan ons en aan latere geslachten blijft het „overgelaten, dat werk der ontwikkeling voort te zetten, „en met ter zijde stelling van alle overtollige en de „gedachten benevelende vormen, steeds dieper en dieper „door te dringen in den waren zin van het woord. De „Kerkhervorming der zestiende eeuw was deswege eene „eerste poging, voor welke we erkentelijk moeten zijn, „maar bij welke wij geenszins behooren stil te staan. „Zijn we als Protestanten gehouden al de dwalingen, „al de ontrouw aan het protestantsch beginsel, waartoe „de groote mannen der reformatie onwillekeurig en „niet onnatuurlijk vervielen, voor onze rekening te „nemen, is het ons verboden voort te gaan op den „weg dien ze ons hebben aangewezen en het vrije „onderzoek op hunne meeningen zoowel als op die hunner „voorgangers en opvolgers toe te passen; zijn wij verpligt „ons te binden aan datgene wat thans eene hervormde „of andere Kerk omtrent Christendom leert; — dan „behoort werkelijk het Protestantisme tot een vroegeren „tijd, tot eene periode van ontwikkeling, dien we ge-„lukkig voorbij zijn, en dan blijft alle protestantsche „godsdienst slechts een vorm van de theokratische rig-„ting. Maar is het Protestantisme, even als het Chris-„tendom zelf, geen leerstelsel en geene uitwendige Kerk, „is het een beginsel van leven en van vrijheid, dat ook „aan hedendaagsche kerkbegrippen zoomin als aan vroe-„gere gebonden blijft, dan mag het inderdaad ook voor „volgende geslachten *de vorm worden genoemd, waarin „het volksgeloof zijne gelukkigste, immers voortdurend „zich ontwikkelende en steeds zuiverder uitdrukking „vindt.* Uitgaande van de christelijke gedachte, van het „christelijk godsdienstig-zedelijk beginsel, maar zich ver-„heffend boven de letter, zoekt het opregt Protestan-„tisme een Christendom naar den geest."

Wij willen ons verder niet beroepen op vele andere soortgelijke getuigenissen van liberale schrijvers, die in menigte voorhanden zijn, gelijk wij ons evenmin beroepen willen op hetgeen het liberalisme, ten gevolge zijner beginselen, tegen het Katholicisme uitrigt in Italië, Portugal, België, om aan te toonen, dat het der katholieke godsdienst en Kerk vijandig is. Zulks immers zoude door een ieder voor overbodig worden gehouden. Wij willen slechts in 't kort aantoonen, welke stelling de klerikale partij, dat is zij, wier hart warm klopt voor het Katholicisme, tegen over het liberalisme, moet innemen, en hoe billijk en regtmatig deze is.

Wij vernemen dat de apostaat, die te Rome in hechtenis is genomen, op heeter daad betrapt op eene poging tot moord, en die daarenboven gebleken is een handlanger der geheime revolutionnaire genootschappen te zijn, van welke revolutionnairen hij uitgebreide boosaardige plannen bij zich had, ook nog voorzien was van getuigschriften vóór eenige jaren hier in het land opgedaan en geteekend door D. Schwartz, Huydecoper, Oosterzee, enz. Daarenboven had hij nog een ander getuigschrift van wijlen I. da Costa en van mr. Teding van Berkhout, waarin zij, door eigen ondervinding zoowel als door getuigenissen van elders, die zij allezins geloofwaardig achtten, geen zwarigheid maken zoo van de kundigheden als van het zedelijk gedrag van dien persoon gunstig te getuigen.

Z. M. heeft M. F. Salvago ontslag verleend als konsul der Nederlanden op Syra (waaronder ook Tino behoort), vervallende hierdoor de benoeming van N. F. Salvago als vice-konsul aldaar; P. O. A. Hauschild erkend als konsul der Argentijnsche republiek te Amsterdam; J. A. M. van Berckel vergund het aannemen en dragen der versierselen van ridder der orde van de Heiligen Mauritius en Lazarus, hem door Koning Viktor Emmanuel geschonken.

's GRAVENHAGE, 3 Sept. De minister van Binnenlandsche Zaken, de heer Thorbecke, is van zijne buitenlandsche reis in de rezidentie teruggekeerd en heeft heden morgen zijne werkzaamheden aan het departement hervat.

De telegraaf meldt heden het volgende:

PARIJS, 3 Sept. De Keizer heeft heden een ministerraad gepresideerd.

— Het kamp van Châlons is gisteren opgebroken.

— *La France* zegt brieven ontvangen te hebben uit St Petersburg, dd. 28 Aug., waarin gemeld wordt, dat de konservatieve partij het nieuwe ontwerp van konstitutie bestrijdt; maar waarschijnlijk zal die partij in haar doel niet slagen. Naar men verzekert is prins Gortchakoff, die eerst tegen het ontwerp was, van inzigten veranderd.

Het blad is voorts van oordeel, dat de nieuwe faze der onderhandelingen over Polen geene verandering zal brengen in de goede verstandhouding tusschen Frankrijk, Engeland en Oostenrijk.

De *Pays* zegt, dat het berigt onjuist is, als zou Frankrijk geprotesteerd hebben tegen art. 8 (betreffende de deelneming van Duitschland aan een oorlog, zoo een duitsche Staat wegens zijne niet-duitsche bezittingen in een oorlog gewikkeld wordt) van het ontwerp der bondsherziening.

Ook is het onjuist, dat de heer Drouyn de Lhuys zich naar het buitenland zal begeven.

Prins Napoleon is te Cherbourg aangekomen.

Volgens eene depêche uit St. Petersburg is de Tsaar voornemens Finland en de Krim te bezoeken.

— 3 Sept. De *Moniteur* bevat een keizerlijk dekreet, waarbij het letterkundig en het wetenschappelijk onderwijs van elkander worden gescheiden. Dit laatste zal eerst in de tweede klasse aanvangen.

— MADRID, 1 Sept. De *Correspondencia Autografa* meldt nopens het onderhoud, 'twelk de generaal Prim met de Koningin te La Granja gehad heeft, dat eerstgenoemde aan H. M. heeft te kennen gegeven, dat de cirkulaire des ministers van den 20n Augustus de werkzaamheden voor de verkiezingen verlamt; de daarin opgegeven voorwaarden tot vereeniging, zijn voor de progressisten onaanneembaar; hij gelooft dat de onthouding van verkiezingen daarvan het eerste en het ernstige gevolg zal wezen; en dat het ministerie zijne eischen moet wijzigen of zijn ontslag nemen. Voorts heeft Prim verklaard dat de progressisten nimmer eene revolutionnaire houding zouden aannemen.

De Koningin zou, volgens het blad, geantwoord hebben, dat zij als Koningin van een konstitutionneel land, bij de afwezigheid der kamers, niet van denkwijze kan verschillen met hare ministers, die haar volkomen vertrouwen verdienen; zij hoopte dat bij haren terugkeer te Madrid alles zich in der minne zou schikken.

LONDEN, 3 Sept. De *Morning Post* verzekert dat Rusland en Pruissen aan Frankrijk het voorstel hebben gedaan de poolsche kwestie op deze wijze te regelen: »Het koningrijk Polen wordt geheel aan zich zelf overgelaten. Een deel der schuld van het keizerrijk Rusland wordt door Polen overgenomen. Europa waarborgt Litthauen en Ruthenië aan Rusland."

WEENEN, 3 Sept. De *General-Correspondenz* meldt dat de poolsche opstand zich steeds uitbreidt.

FRANKFORT, 2 Sept. Baden, Weimar, Schwerin, Waldeck, Luxemburg (ad referendum), de jongere linie Reuss, hebben zich wel tegen het ontwerp der hervorming verklaard, doch niettemin de uitnoodiging aan den Koning van Pruissen onderteekend. Er zullen geen konferentien van ministers plaats hebben, alvorens er tegenvoorstellen ontvangen zijn. Dat Oostenrijk het voorzitterschap in het direktorium zal bekleeden, is met meerderheid van stemmen behouden.

BRESLAU, 2 Sept. De *Breslauer Zeitung* meldt uit Kalisch van 31 Aug., dat het korps van Taczanowski eene totale nederlaag heeft geleden. De infanterie is geheel en al in de pan gehakt, en de helft der kavallerie naar Krakau gevlugt.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

PARIJS, 1 Sept. Te St. Cloud worden voortdurend vergaderingen der ministers gehouden. Sedert 's Keizers terugkomst is het nu reeds de derde, die gehouden wordt, terwijl tegen Vrijdag en Maandag a. s. nieuwe bijeenkomsten zijn vastgesteld. Men zegt, dat die vergaderingen veroorzaakt zijn, door de plotselingen omkeering van zaken en de gewigtige besluiten, die door Frankrijk genomen moeten worden. In betrekking tot de geheimhouding van de nota van den heer Drouyn de Lhuys aan Rusland verhaalt men, dat deze daarom geheim bleef, tot dat de nieuwe stand der betrekkingen tusschen Rusland bevestigd was; men verzekerde zelfs, dat eerst bij de tezamenkomst der Kamer daarover gesproken zou worden, en dan zou niet de *Moniteur*, maar het *gele boek* mededeelingen bevatten.

— Een gerucht wil, dat grootvorst Konstantijn een bezoek te Compiègne brengen zal, wanneer het hof daar nog eenigen tijd verwijlt. Ofschoon dit niet onwaarschijnlijk is, wordt het door niets dit gerucht bevestigd.

— *La France centrale*, dat te Blois uitgegeven wordt, is met eene schorsing van twee maanden getroffen. Genoemd blad wordt beschuldigd berigten verspreid te hebben, om haat tegen het ministerie op te wekken. De zaak is deze: Het bewuste blad meldde onlangs dat de hertog van Montebello te vergeefs aan Gortschakoff om een onderhoud gevraagd, en niet eens op zijne vraag antwoord bekomen had. Deze en dergelijke strenge maatregelen van den heer Boudet, minister van Binnenlandsche Zaken, stelden de verwachtingen, die men van hem had, bitter te leur.

— Zeer opmerkenswaardig is de houding van de halfofficieele drukpers, die plotseling zoo beleefd mogelijk jegens Pruissen is geworden. De *Nation* noemt Pruissen »het ware middenpunt en het ware hart" van het moderne Duitschland.

— Aangaande Odo Russell, die Rome verlaten heeft, wordt gemeld, dat zijne stelling daar niet meer houdbaar was, en verzekerd, dat hij als sekretaris aan het engelsche gezantschap te Turijn zal worden toegevoegd. Niemand is hierover verwonderd, zegt men, want te Rome zijnde, was hij reeds in drukke verstandhouding met Piëmont, en schepte er behagen in Piëmont allerlei mogelijke diensten te bewijzen. Men zegt, dat hij reeds lang naar den gezantschapspost te Turijn gehunkerd heeft, en eerst hier het terrein kwam bestudeeren, om daartoe te komen. Zijne terugroeping zou op verzoek van Oostenrijk geschied zijn.

— Het is nu reeds een half jaar, zegt een der bladen, dat Polen zich staande houdt en den strijd tegen eene tienmaal grootere magt voortzet met eene kracht, die ieder verbaast. Geene hulp is naar Polen gesneld, en het is thans meer dan zeker, dat men het aan zijn lot overlaten zal. Alles schijnt te bevestigen, zoo vervolgt dit blad, wat de *Indépendance belge* in een korrespondentie uit Londen zeide: »De interventie der drie mogendheden kan nu als geëindigd beschouwd worden. De oplossing der poolsche kwestie is *voorloopig* overgelaten aan het russische goevernement, en, naar men stellig weet, moeten de bedoelingen van dit goevernement de gegronde hoop geven, dat Polen met instellingen zal begiftigd worden, die zelfs de voorwaarden, in de zes punten der notaas door Engeland, Frankrijk en Oostenrijk gesteld, verre zullen overtreffen."

Polen in 1772 te laten verdeelen, of zijn lot in handen van een Muravieff te stellen — welk verschil is daar ook in! zoo vervolgt het blad. In 1772 ontwrichtte men Polen; in 1863 zal men het verworgen. Welk van beide zou het beste zijn. Het blad besluit met de vraag, om de instellingen te mogen kennen, die zoo in het breede die der drie mogendheden zullen moeten overtreffen.

— Een korrespondent zegt, dat het weinig inspanning kost, om tot de overtuiging te geraken, dat de drie magten van Europa Polen aan zich zelve overgelaten hebben. De interventie, die men reikhalzend te gemoet zag, is onbepaald verdaagd, zoo vervolgt hij, en de oorlog zal voor de goede zaak der Polen niet ondernomen worden, een oorlog, die de publieke opinie zoo vurig gewenscht werd. Of die oorlog niet om andere verwikkelingen ontstaan zal, en of Polen daarin geene ondergeschikte rol zal spelen, was nu de groote vraag geworden. In Duitschland was men hiervoor zeer beducht, en men verheelde het daar niet, dat, wanneer groote militaire gebeurtenissen op handen zijn, Duitschland daarvan het tooneel zal aanbieden. Keizer Frans Jozef antwoordt op de algemeene ongerustheid en stelt de kwestie der duitsche eenheid. Het kongres zegt veel, zoo gaat de korrespondent voort, maar is hetgeen dat daar niet gezegd wordt, niet veel belangrijker dan het gesprokene? Het publiek toch kent de *kapitale beweegredenen* niet, die de duitsche vorsten er toe gebragt hebben, zich onder de banier van Oostenrijk te scharen. Of nu het gevaar dat Duitschland bedreigt, nabij is, waartegen het duitsche patriotisme en de eensgezindheid der duitsche vorsten zoo krachtig wordt opgewekt, is eene andere vraag. Zeker is het, dat Oostenrijk nog nooit zoo slecht met Rusland gestaan heeft als nu. Zoodra Polen zal ten onder gebragt zijn, zal men beide rijken lijnregt tegenover elkander zien staan. Rusland, door de overwinning stoutmoedig geworden, zal al zijn invloed op de slavische volken aanwenden, welke tot Oostenrijk behooren, en is het waar, dat Rusland en Frankrijk, wat men algemeen vooronderstelt, zich ook slechts een oogenblik verstaan, dan, zoo besluit de korrespondent, wordt Oostenrijk van twee kanten in het naauw gebragt, en is het franco-russische verbond, dat het verzet der Polen belemmerde, voor goed duurzaam gemaakt.

— In eene korrespondentie vindt men eene schoone beschouwing over de godsdienstige feesten, welke aan de andere zijde der Pyreneën, in Spanje, hebben plaats gevonden. Die kerkelijke feesten waren het feest van Onze Lieve Vrouwe van Carmel, dat van den heiligen Jakobus, beschermheilige van het land, van den heiligen Vincentius van Paulo, van den heiligen Ignatius van Loyola, stichter der beroemde societeit, die aan alle oorden der wereld heeft post gevat tegen het ongeloof en de dwaling, en van den heiligen Dominikus, wiens orde aan de Kerk zulke uitstekende redenaars, geleerden en heiligen geschonken heeft. Vervolgens bespreekt de korrespondent, hoe weinig ingang het beruchte werk van Renan in het godsdienstige Spanje verkregen heeft, hoe daar de veroordeeling van een ongodsdienstig of verderfelijk boek kracht van wet heeft, en zelfs de dagbladpers medewerkt, om verspreiding van de voor godsdienst en zeden gevaarlijke boeken tegen te gaan. Aan het slot dier korrespondentie vindt men vervolgens eenige opmerkingen over de vele en geleerde refutaties, die in Frankrijk tegen Renans libel zijn uitgekomen; waardoor Renan niet alleen is weêrlegd, maar waardoor tevens de godheid van onzen Zaligmaker Jezus Christus zoo glansrijk wordt verdedigd, wat zeker tot voortplanting en aanwakkering van het geloof veel zal bijdragen.

ENGELAND.

LONDEN, 1 Sept. Men bevestigt, dat het goevernement tegen elke eventueele blokkade van de Hanzesteden door Denemarken geprotesteerd heeft, eene blokkade, die plaats zoude kunnen hebben bij eene uitbarsting van een oorlog tusschen Duitschland wegens Holstein. Men weet dat Denemarken in 1848 en —49, als lid van den duitschen Bond, de havens van Hamburg, Lubeck en Bremen blokkeerde tot groot nadeel van den engelschen handel. Het goevernement moet daarbij te kennen gegeven hebben, dat die blokkade tot niets zou leiden, en Denemarken daaruit geen voordeel kon trekken. Het bestreed Denemarken het regt niet tot oorlogvoeren, maar zag daarbij als onzijdige mogendheid niet in, eene blokkade lijdelijk aan te zien, zoo lang de Eider niet door duitsche troepen was overgetrokken geworden. Lord Palmerston had zich bij de laatste zitting in het Huis der Gemeenten in denzelfden geest uitgedrukt.

— Gisteren avond werd door de alhier woonachtige Oostenrijkers eene meeting gehouden, tot het opmaken van een adres van dankbetuiging aan keizer Frans Jozef, wegens zijne houding ten opzigte der aangelegenheden van Duitschland. Dit adres vastgesteld zijnde, werd er eene kommissie benoemd, die zich naar Weenen zal begeven, om het den keizer ter hand te stellen.

— Men verneemt dat Alfred Styles, die wegens de vorming van een engelsch-poolsch legioen op aanklagt van den russischen gezant voor de regtbank gesteld is, reeds groote vorderingen in zijn onderneming had gemaakt. In een magazijn van een bevriend koopman bevonden zich 1200 geweren, onderscheidene kisten met patronen, 800 volslagen uniformen benevens andere oorlogsbenoodigdheden. Dit een en ander is echter, zooals zijne andere zaken, niet in beslag genomen, wijl er geen genoegzame gronden voorhanden waren. Zijne vrienden hadden ook reeds eene stoomboot tot vervoer der vrijwilligers enz. gehuurd, welke nog altijd te Blackwall voor anker ligt.

DUITSCHLAND.

WEENEN 31 Augustus. Men verneemt, dat de Keizer per telegraaf aan den burgemeester kennis heeft gegeven dat bij zijne terugkomst door de gemeente geen groote kosten mogten worden gemaakt, maar men het voor zijne ontvangst bestemde geld liever gedeeltelijk aan armen en behoeftigen zou uitreiken.

— Een artikel in de *Presse* over het vorsten-kongres en de gevolgen die daaruit kunnen voortspruiten, baart veel opzien. »Wie", vraagt het blad »kan het Oostenrijk ten kwade duiden, dat het, alvorens eene immer aanlokkelijke alliantie met Frankrijk te sluiten of die te weigeren, wil beproeven en in het zekere wil zijn, of Duitschland geneigd en in staat is, zijn eigene politiek te volgen? Komt Oostenrijk van het vorsten-kongres terug met de overtuiging, dat Duitschland zich niet tot het in praktijk brengen eener gemeenschappelijke politiek bereid gevoelt, dan moet men het ook als eene natuurwet der zelfverdediging beschouwen, indien Oostenrijk zijne alliantien bij tijds daar zoekt, waar ze hem het voordeeligste toeschijnen. Maar dan moge ook, als de zaken tot eene krizis naderen, het overige Duitschland zijn steun elders zoeken. Dan zoeke het hulp bij den Bismarckschen Staat, den bondgenoot van Rusland, bij het aan zijnen Rijngrenzen bedreigde Pruissen."

— Na zeer langgerekte debatten heeft de Landdag van Zevenbergen zijn adres van antwoord op de troonrede in de derde lezing met algemeene stemmen goedgekeurd. Dit adres betuigt de tevredenheid der bevolking, dat thans voor het eerst sedert 's Keizers troonsbestijging een Landdag van Zevenbergen is bijeengekomen; stemt voorts in met de bewoordingen der troonrede, voornamelijk wat het zelfstandig en van Hongarije afgescheiden bestaan van Zevenbergen betreft, betreurt het nederleggen van hun mandaat door de magyaarsche leden, en geeft onderscheidene wenschen der bevolking te kennen, inzonderheid naar den aanleg van spoorwegen.

BERLIJN, 1 Sept. De Koning is heden ochtend ten 6 ure, vergezeld van den heer von Bismarck Schönhausen, per extra trein alhier aangekomen.

— Uit Frankfort meldt men heden dat na het eindigen der laatste zitting van het vorsten-kongres, allen, die daaraan hebben deelgenomen, zich naar de tuinzaal van het bondspaleis hebben begeven, alwaar hunne fotografische afbeeldingen in tableau zullen genomen worden door den hofphotograaf Albert uit Beijeren, dien de Koning tot dat einde uit Munchen heeft ontboden; ieder lid van het vorsten-kongres ontvangt eenige exemplaren.

Men verneemt, dat de leden van het kongres eene nieuwe, door allen onderteekende, memorie aan den

koning van Pruissen hebben gezonden, waarin hem kennis wordt gegeven van hetgeen in de verschillende zittingen tot besluit is verheven, en ten slotte de wensch wordt uitgedrukt, dat ook hij zijne goedkeuring aan die besluiten zal hechten.

Overmorgen vertrekt de Keizer, naar men zegt, hoewel nog niets bepaalds daaromtrent bekend is.

— Naar men verneemt is, op voorstel van den Keizer, eene kommissie gekozen tot het opstellen van een rapport over de handelingen van het vorsten-kongres, en bestaat deze kommissie uit Saksen, Baden, Mecklenburg-Schwerin, Keur-Hessen, Brunswijk, Coburg en Hamburg.

— De fransche bladen, de zittingen van den ministerraad te St Cloud besprekende, zeggen dat geen resultaat van de beraadslagingen bekend geworden is. De *Fr. P. Ztg.* verhaalt daarentegen daarvan het volgende. In een der zittingen, welke onder prezidium der Keizerin plaats had, was de poolsche kwestie het onderwerp der beraadslaging. Geen der aanwezenden meenden voor een gewapende interventie ten gunste van Polen te mogen spreken; slechts de nieuwe minister van onderwijs, die zeer bij Napoleon in gunst staat, sprak met geestdrift voor den oorlog. Het oostersche vraagstuk, zoo meende de medearbeider aan »het leven van Julius Cesar", moest eindelijk zijn oplossing vinden, en die oplossing moest men niet te Konstantinopel, maar te Warschau zoeken. In weerwil hiervan behield de vredelievende meening de overhand, en men ontwierp een artikel voor den *Moniteur* bestemd. In dit stuk werd op den voorgrond gesteld, dat in weerwil van alle sympathie voor de Polen, bij de houding der engelsche en oostenrijksche regeringen Frankrijk alleen niet aktief zou interveniëeren, en dat de regering des Keizers het als eene pligt beschouwde het buitendien reeds ongelukkige Polen, in dit opzigt niet langer in beklagenswaardige illuzien te laten. De Keizerin zelve bragt dit ontwerp naar Vichy, doch het kwam drie dagen later terug met berigt, dat het niet in den *Moniteur* mogt worden opgenomen.

— Zoo als men weet, bestaat er in Hannover groote verdeeldheid tusschen de luthersche predikanten, en ook tusschen sommige predikanten en hun gemeentenaren. De regering, welke steeds de orthodoxe rigting toegedaan geweest is, en steeds zoo veel mogelijk gezorgd heeft voor de opleiding van predikanten in die rigting, moet, volgens de *Köln. Ztg.*, thans met de handen in het haar zitten over de verdeeldheid, welke zoo hoog geklommen is, dat zij, naar genoemd blad zegt, een gevaarlijke graad heeft bereikt.

— Twee dépêches uit Krakau en Leopol meldden den opstand der boeren in Ukraine, wat door de *Gazeta Narodowa* van den 27n Augustus bevestigd werd. Een andere dépêche van russischen oorsprong, ontkent dit. Een korrespondent zegt, hetgeen de laatste dépêche merkwaardig maakt, is niet de stelselmatige loochening van het slagen van den opstand, maar wel de behendigheid, waarmede deze gedaan wordt. Het laatste berigt grondt zich op een korrespondentie uit Pultawa, gedagteekend 5/17 Augustus, waarin gezegd wordt, dat het land rustig is, en de oogst te midden van de grootste kalmte heeft plaats gehad. Nu weet men, zegt de korrespondent, dat vóór den opstand de oogst geëindigd was, en dat Pultawa alsmede de omtrek, aan de andere zijde van den Dnieper, nog al ver afgelegen en van het tooneel van den opstand gescheiden is. De russische telegrammen weten een behendig gebruik te maken, zoo eindigt de korrespondent, van hetgeen men noemt: de waarheid achter de leugen.

— Naar men uit Bern berigt is in den grooten raad van het zwitsersche kanton Aargau, in zake de gelijkstelling der israëlieten met de belijders van andere godsdiensten, overeenkomstig de meening van den bondsraad met 89 tegen 84 stemmen beslist, zoodat de israëlieten in genoemd kanton van geen der politieke regten hoegenaamd meer uitgesloten zijn.

— Zooals men weet, hebben de leden van den juristendag in den schouwburg te Darmstadt een ergerlijk schandaal gemaakt, in het bijzijn van de koningen van Beijeren en Saksen en meer andere vorstelijke personen, om reden zij miskend meenden te zijn, door den vertegenwoordiger van den groothertog, die echter meer dan een uur te vergeefs op die heeren heeft gewacht, en een der adjudanten verzocht, hem bij de deputatie te verontschuldigen, vermits de vorstelijke personen ook nog ontvangen moesten worden. Sommige leden van den juristendag hebben aan de groothertog schriftelijk verschooning gevraagd voor de onbeschofte handelwijze van sommige hunner medeleden, ook nog tegenover andere personen begaan. Men moet weten, dat enkele aanzienlijke burgers van Darmstadt zich vrijwillig hadden aangeboden om eenige gasten herberging te verleenen, aangezien de logementen niet toereikende waren. Ook Z. D. H. de bisschop had zijn woning beschikbaar gesteld, en ontving dan ook zeer [illegible] den avond vijf leden van den juristendag, die met de meeste gastvrijheid ontvangen werden. Naauwelijks bemerkten die heeren zich echter tien minuten in het paleis van den prelaat, of zij gaven te kennen, dat er een abuis van wege het komitee moest plaats gehad hebben, want dat zij in zoodanige woning niet konden blijven. Zij verlieten dan ook zonder eenige verontschuldiging het huis, waar men hen gastvrij had ontvangen. Men is algemeen verontwaardigd over de handelwijze van menschen, die een akademischen graad bezitten, of eene hooge betrekking bekleeden, die van alle oorden met groote plegtigheid bijeenkomen, om over de belangrijkste regtskwestiën hun oordeel uit te brengen, en echter, bij al hunne geleerdheid van den eenvoudigsten burger les zouden kunnen nemen in de wellevendheid.

— Brieven uit Litthauwen zijn weder vol van de treurigste berigten. Op den 14 Augustus werd de eerwaarde Norejka, te Polonga gefuzilleerd. De Russen hadden het door de geheele stad laten aankondigen met eene ongewone vertooning. Op den dag dat het vonnis voltrokken werd, ging de heilige priester kalm en onverschrokken naar de strafplaats. De eerwaarde Suchomel, zijn biechtvader, geleidde hem naar den paal, waaraan hij moest gebonden worden om den dood te ondergaan. Alvorens te sterven, verhief hij zijne stem en sprak de volgende woorden, die door het bewogene volk onder tranen werden opgevangen: »Mijne broeders! zet zonder te verzwakken den strijd voort, dien gij voor u vaderland en uw geloof hebt ondernomen. Weest er zeker van, dat, zoo als Polen eertijds bestaan heeft, het op nieuw zal bestaan. Deze overtuiging doet mij met vreugde den dood ondergaan."

Op den 18 daaraanvolgende, werd de pastoor Juszkiewicz in dezelfde stad, met den eerwaarden Kolnilowicz en een landeigenaar Muklanowicz, op dezelfde wijze omgebragt. Een andere priester Gargas genaamd, werd gehangen. De strafoefeningen worden gewoonlijk twee maal in de week gehouden, en wel op marktdagen. Altijd zijn er priesters bij, die ter dood gebragt moeten worden, terwijl er tevens groote transporten naar Siberië vertrekken, waarbij men lieden van allerlei stand en ouderdom, zwaar geboeid en gekneveld ziet. Te Polonga waren de gevangenissen zoo vol, dat men de gevangenen naar elders moest overbrengen.

In het distrikt van Rosienna, was geen landeigenaar meer over; zij waren of in de gevangenis of naar Siberië gebragt. Op dezen en op de priesters valt voornamelijk de woede der Russen. De kerken in den omtrek van Telsze waren zonder geestelijken. De bisschop van Wodin had slechts een hulpgeestelijke aan verscheidene parochien kunnen geven, opdat ten minste de pasgeborenen en stervenden niet van den bijstand der Kerk verstoken bleven. Verder schrijft men, dat de militaire kommissie eene nieuwe misdaad uitgevonden heeft, waarvoor die kommissie zeker de goedkeuring van Murawieff zal erlangen. Men vindt die in een vonnis van den volgenden inhoud uitgesproken: »Ofschoon de beschuldiging tegen X.... uitgesproken, niet is kunnen bewezen worden, en aangezien gezegde X van een stoutmoedig en ondernemend karakter is, en hij dus zeer gevaarlijk kon zijn in de tegenwoordige omstandigheden, zoo veroordeelt de raad X tot de kluisters en beveelt zijne overbrenging naar Siberië."

— Dit vonnis werd den 15 Augustus voltrokken.

In Sandomir waren de vervolgingen niet minder hevig. Van daar schrijft men, dat bij gelegenheid van een kerkelijk feest te Przybysławice, toen het volk in de hoogdienst was, een detachement kavalerie, onder het bevel van twee officieren aankwam. Een der officieren, Lawroff genaamd, liet zijne manschap op het kerkhof afstijgen, en de paarden aan de kruizen, die op de grafsteden geplaatst waren, vastbinden. Vervolgens werden de soldaten om de kerk gelegerd, zoodat alle uitgangen bezet waren. Deze vermaakten zich gedurende de heilige dienst met drinken en het zingen van onzedelijke liederen. Toen na afloop der plegtigheden de geloovigen zich naar huis wilden begeven, vonden dezen alle uitgangen versperd. De jonge lieden nu, die met de *czamarka*, een poolschen overjas, gekleed waren, werden alle gevangen genomen en door het detachement naar elders gebragt. Men vooronderstelt, dat dit de nieuwe rekruteering in Rusland is. Aan het einde der brieven wordt gezegd, dat Polen het oog naar Rome en Frankrijk gerigt heeft, en gevraagd, of geene hulp van daar zal komen opdagen.

ITALIË.

TURIJN, 31 Aug. Het goevernement heeft de lijst der weerspannigen publiek gemaakt, die te Palermo tot de ligting van 1842 behooren, ten einde hen te verpligten zich aan te geven. Volgens deze lijst moeten van de 2000 jongelieden zich 900 aan de krijgsdienst onttrokken hebben.

— De *Armonia* geeft de volgende lezing van eene Encyclique, op den 10n Augustus, door den H. Vader aan de kardinalen, aartsbisschoppen en bisschoppen van Italië, uitgevaardigd:

»Onze H. Vader Pius IX heeft, onder dagteekening van 10 Augustus, aan de kardinalen, aartsbisschoppen en bisschoppen van Italië eene encyclique gerigt, waarin hij over den wreeden en heiligschendenden oorlog klaagt, die overal, maar voornamelijk in Italië door het piemontesche goevernement, de Kerk wordt aangedaan. De H. Vader beschouwt de zegepraal der waarheid en geregtigheid als zeker, en verheugt zich over de standvastigheid en onverschrokkenheid van het episcopaat; hij veroordeelt de clerico-liberale vereenigingen, geeft lof aan het grootste gedeelte der italiaansche geestelijkheid, zoo zeer aan den H. Stoel gehecht, alsmede aan de geordende geestelijken, die liever van honger willen sterven dan hun klooster verlaten, en aan het italiaansche volk, dat den Paus door middel van den St. Pieterspenning ter hulp snelt, dringt er op aan met vertrouwen te bidden en de toekomst met geduld af te wachten."

Dit stuk, zegt de *Armonia*, is een heerlijk dokument, Pius IX waardig, die, in zijn vaderlijke bezorgdheid, het kwaad aanwijst, de middelen tot herstel aangeeft, en in den naam van Hem, die alle volken der aarde alle heilmiddelen aanbood, alle heil aankondigt.

PRIJS-COURANT DER EFFEKTEN.

		2 SEPT. 4½ u.		geld.
Amsterdam, Thesaurie	3½ pCt.	91 1/16 a		
" Nederl. Bank	4 "			
Nederl., Werkel. Schuld	2½ "	64 9/16	64 9/16	64 9/16
Dito Dito	3 "	77 11/16	77¾	77 11/16
Dito Dito	4 "	100¼	100⅜	100¼
Oost-Ind. Leening	4 "			
Amortisatie-Syndikaat	3½ "			
Handelmaats. op rescontre	"	142⅞	143	143
Dito à kontant	4½ "	142⅞		
Dito Leening 1858	4 "			
Aand. Holl. Spoorweg.	"			
Leening idem	4½ "	102½		
Rijn dito	4½ "			
Dito 2de Leening	4½ "			
België, Cert. Adm. Belg. Bk.	2½ "			
Dito bij *Rothschild*	2½ "	57¾		
Frankrijk, Certifikaten	3 "			
Spanje, Obligatiën	2½ "	48 7/16		
Dito	3 "	54⅝		
Dito Binnenlandsch	3 "	51 15/16	51 15/16	51 15/16
Amortisable-Schuld.				
Bewijzen Coupons.				
Portugal, Obligatiën	3 "	49		
Dito 1856/1862	3 "	48 9/16	48 11/16	48 9/16
Dito Uitgestelde.				
Rusland, Obl. bij *Hope & Co.*	5 "	102⅝		
Dito dito 1828/29	5 "	101¾	101¾	101¾
Certif. dito 1831/33	5 "	86		
Dito dito 1840	4 "	77⅛		
Dito Orig. 2e, 3e en 4e Leen.	4 "	77½		
Dito dito 5e	4 "			
Dito 5de Serie	5 "			
Dito 1855, 6de Serie	5 "	90 11/16	90¾	90¾
Dito Adm. te Hamburg	5 "	83	83¾	83¾
Dito te Londen	5 "			
Dito dito	4½ "	89⅝		
Dito dito	3 "	57¼	57⅜	57⅜
Dito bij *Hope* 1860	4½ "	92		
Dito Leening 1862	5 "	90 5/16	90⅜	90¼
Inschrijv. in Assign.	6 "			
Certifikaten van dito	6 "	54 9/16	54 11/16	54 9/16
Spoorweg-Aktiën	5 "	198¾	199	199
Hypotheek	4½ "	75¼		
Polen, Aandeelen 1835 fl. 500	f			
Obligatiën	4 pCt.			
Pruissen, Obligatiën	4½ "			
Dito 1859	5 "	108¾		
Aandeelen 1854	3½ "			
Oostenrijk, Obl. bij *Gol & Co.*	5 "			
Dito dito	4 "	52¼		
Dito Metalliek	5 "	64 15/16	65	65
Dito dito	2½ "	33⅛	33¼	33¼
Dito Rente Amst.	5 "	85⅞	86	85⅞
Dito Nationale 1854	5 "	69⅞	70	70
Weener Bank-Aktiën	8 f	887	888	887
Dito Aand. fl. 250, 1839	"	423	424	
Dito dito " 250, 1854	4 pCt.	257	258	
Fr. Oost. Spw. Obl. bij *Hope*	f	126½	126¾	
Beijeren, Spoorw. Aandeelen.				
Denemarken, Oblig. te Londen	4 "			
Braz. Geldl. 1824 van £ 100	5 "			
Dito 1839 " £ 100	5 "			
Dito 1843 " £ 100	5 "			
Dito 1852/1860	4½ "			
Peru, Geldleening 1854	4½ "			
Dito Fransche	4½ "			
Ecuador, Oblig. 1855	1 "			
Venezuela, Obligatiën	2 "	24⅞	24⅞	24⅞
Dito	1 "	12¾	12⅞	12⅞
Grenada, Obligatiën	4½ "			
dito, Gestempelde.		15⅞	15 15/16	
Dito	2 "	31	31¼	31¼
Dito Uitgestelde.	1½ "			
dito Gestempelde	1 "	9⅞	9⅞	9⅞
Mexiko, Obligatiën	3 "	38 7/16	38½	38 9/16
Nrd-Amer. Ph. *Hope & Co.* Lr. A	f			
Dito dito	" B.			
Dito bij *Rothschild*	6 pCt.			
Illinois Spoorweg-Aandeelen.		86¾	87	87
Dito Oblig. Constr. Bons				
Galvest. Spoorweg-Oblig.				
Louisiana				
Griekenland, Obl. geldl. 1825	5 "	35⅝	35 11/16	35⅝

Loten 1860 540, 42, 4 pCt. Holl. Spoor 93, Rijnspoor [illegible]; Centr. 52½, 53; oblig. 126, Port. 1853, —; 4 pCt. [illegible] 172½; Poolsche Spoorweg-Oblig. —; Galveston [illegible] 68¼, ½; Cert. bij L. en B. —; Spoorweg 141¾, [illegible] naal Noordzee —, 5 pCt. Vereenigde Staten 74⅝, ⅞ a 5 pCt.

id. 80⅝, ⅞, 11/16; 1882 77 11/16, ⅞. Turken 49 11/16, 15/16, ⅞; Certif. 138⅝, 39; Nat. B. 99½; Rott. 98. Ind. B. 100; Ohio 66½; F. Galvest. 24¾; Coup. 5⅝, ½; 6 pCt. Ven. 56½, 53¾; Hekt 87½, 88.

De markt was over 't geheel weder vrij vast gestemd met tamelijk levendigen handel.

Koers van het Geld: Beleening 3½ pCt., Prolongatie 3½ pCt., Disconto 3 pCt.

VOORLOOPIG BERIGT DER BEURS van 3 September tot 2½ ure.

Nederl. Werkel. Schuld à 2½ pc. 64⅝, Aand. Handel-Maatsch. —, Spanje, Binnenl. 3 pc. —, Rusl., Oblig. bij Hope en C°. 5 pc. —, Cer. 1855, 6de serie 5 pc. 90 15/16, Oostenrijk, Met. 5 pc. 65⅛, dito 2½ pc. 33 7/16, dito Rente Amst. 5 pc. —, dito Nationale 1854 5 pc. 70 3/16.

Wisselkoers.

2 m. Parijs	ƒ 55 11/16	2/m. Livorno	ƒ 45 ⅞
Zigt "	" 56 3/16	2/m. Napels	" 45
2/m. Bordeaux	" 55 ½	3/m. Petersburg	" 177
½/m. "	" 55⅞	6/w. Weenen	" 103
3/m. Madrid	" 240	" Augsburg	" 98½
" Cadix	" 240	" Frankfort	" 99
" Sevilië	" 237	2/m. Hamburg	" 35 1/16
" Bilbao	" 237	Zigt "	" 35¼
" Lissabon	" 41¼	2/m. Londen	" 11.73¾
" Porto	" 41¼	Zigt "	" 11.82½
2/m. Genua	" 45⅞	Rotterdam	⅛

BUITENLANDSCHE BEURZEN.

ANTWERPEN, 2 Sept. België 2½ pc. 61.10g; 4½ pc. 100.—; Metal. 68.35p Nation. 73.75g; Spanje 2 pc. 48.—p, 3 pc. 51.10p.

PARIJS, 2 Sept. 3 pc. Rente (open) 68.75, (slot) 68.60, 4½ pc. id. 97.50, 3 pc. Spanje —, 2 pc. id. 48, Fr.-Oost. Spoorw. 435, Credit mobilier 1180, 5 pc. Ital. leening 73.—, Russ. Spoorweg 422, Romeinsche Leening —.

MADRID, 1 Sept. 3 pc. Spanje 53.10, 2 pc. id. 48.60.

LONDEN, 2 Sept. Consols 93⅝; 1 pc. Ecuador 16¼, 5 pc. Grieken 1824/25 36¾, Coupons 17¾, 3 pc. Mexiko 39⅝, N. Grenada (ofafgest.) — 2 pc. 32, uitgest. —, Landwarr. —, 3 pc. Port. 1853 —, id. 1862 49⅞, 4½ pc. Russen 1860 —, 5 pc. id. 1859 —, 5 pc. id. 1862 —; 3 pc. Spanje —; 2 pc. id. —, Amortis. 35⅛, Coupons —, 6 pc. gekons. Turken 52½, 2 pc. Venez. 25, 6 pc. id. 1862 58½, 1 pc. id. —, 2½ pc. Holland —, 4 pc. id. —, 5 pc. Vereen. Staten 70, 6 pc. id. 76, 3 pc. Illinois C. B 80, id. Shares 92.

WEENEN, 2 Sept. 5 pc. Metaliek 77.20, Dito Nationale 83.20; Bank-Aktiën 796, Oost-Aand. 1860 101.50, Credit-Anstalt 194, Oost.-Fr. Spoorweg 191; Nieuwe Lombard. 248.

BERLIJN, 2 Sept. 5 pc. Metal. 69½, Dito Nation. 74⅝, Stiegh. 5de serie 89, Dito 6de id. 96¼, 5 pc. Russen 1855 91, 3 pc. Nieuwe dito 57⅞, 4½ pc. Pruissen 101⅝.

HAMBURG, 2 Sept. 3 pc. Mexiko 37¾, 3 pc. Rusland 55⅝, 3 pc. Spanje 48½, 2 pc. id. 45¾; Vereinsb. 104⅛, Noord-Duitsche bank 106½.

FRANKFORT, 2 Sept. 5 pc. Metall. 67¼, Nation. 72¾, Oost-Aand. 1860 90⅛, 3 pc. Spanje 52, 2 pc. id. 48¼.

HANDELSBERIGTEN.

GRAANMARKT.

AMSTERDAM, 2 Sept.

Tarwe in-een doen met weinig handel: 130 ℔ wb. Poolsche ƒ 315; 131 ℔ b. dito ƒ 290.

Rogge onveranderd, flaauw: Galatz en Taganrog ƒ 180 beide per 2100 k°; op levering: in Okt. ƒ 175, 176; Maart ƒ 181, ƒ 180; Mei ƒ 181, 180.

Garst flaauw: 98 ℔ n. Vriesche winter ƒ 152.

Haver en Boekweit zonder handel.

SCHIEDAM, 2 Sept. Rogge in veiling meer of minder beschadigde Pernau, verkocht van ƒ 210 a ƒ 200 wegende 114/117 ℔ Pool; Arensburg van ƒ 196 a ƒ 192, wegende 115/116 ℔ Pool; Dantziger van ƒ 178 a ƒ 154, wegende 114/123 ℔ Pool. Gerst in veiling meer of minder beschadigde Pernau verkocht van ƒ 179 a ƒ 172 kont., wegende 101/105 ℔ Pool. — Moutwijn ƒ 11 25; Jenever ƒ 16.75; Amst. Proef ƒ 18.— per Ned. vat zonder fust zonder de belasting. Spoeling ƒ 0 80 per ketel.

STADSNIEUWS.

BURGERLIJKE STAND.

AMSTERDAM, 3 September.

BEVALLEN (30 Aug.): A. T. Mulder, geb. Stoffels, D. — (31 Aug.): C. M. Nunnink, geb. Bouhuys, Z. - J. F. Spillenaar, geb. van Rossen, Z.

OVERLEDEN (30 Aug.): M. Roozee, wed. J. Markus, 60 j.

SCHEEPSTIJDINGEN.

BINNENGEKOMEN:

TEXEL, 2 Sept. Kuitze, de Jonge Wicher, Archangel.
HELVOET, 2 Sept. Seine, (st.), Bordeaux.

UITGEZEILD:

TEXEL, 3 Sept. Hazewinkel, Admiraal Piet Hein, Vonck, Susanna, Schaap, Zaanstroom, alle 3 Batavia.
HELVOET, 2 Sept. Earl of Auckland, (st.), Londen.

RIVIER-VAART.

AMSTERDAM, 3 September, in lading naar:

Keulen. — J. H. Ramps, Coln N° 9.
Dusseldorp en Duisburg. A. Brinkman, Niederrhein N° 8.
Emmerik, Wesel, Dusseldorp en Keulen. Fanny, S.
Mannheim. J. J. Rijndorp, Rijnstroom.

Advertentiën.

(2216) GETROUWD:

A. J. JANSEN,
van *Leeuwarden*,
en
M. A. MULDER.

ZWOLLE, den 1 September 1863.

Eenige kennisgeving.

(2224) Heden ontsliep tot onze bittere droefheid, onze hartelijk geliefde Zoon, de Wel-Eerwaarde Heer JOANNES LEUSEN, Theologant en Diaken aan het Seminarie te Warmond, in den ouderdom van ruim 26 jaren, tijdig voorzien van de H. Sacramenten der stervenden.

A. LEUSEN.

STEIN, 30 Augustus 1863.

(2217) Heden overleed, voorzien van de H. Sacramenten der Kerk, in den ouderdom van ruim 59 jaren, de Wel-Eerwaarde Heer NICOLAAS OOMEN, R. K. Priester, sedert 19 jaren Rector van het Dames Pensionnaat te Dongen; diep betreurd door alle die zijne zachte en liefderijke leiding genoten en door zijne familie en vele vrienden.

DONGEN, 31 Augustus 1863. De Overste G. J. BOSMANS.

(2222) Tegen November e. k. wordt gevraagd: eene **Winkeldochter** in eene **Slijterij**, diegene welke reeds in het vak geweest zijn, zullen de voorkeur hebben. Men adressere zich met *franco* brieven, onder de Letters A. B. C., bij den Boekhandelaar N. J. VERHOEFF te Rotterdam.

(2223) Er wordt gevraagd tegen Primo November of eerder: eene **Banketbakkers Bediende**, van goede getuigschriften voorzien en R. C. Godsdienst. Brieven *franco* Lett. A. O., bij den Boekhandelaar J. M. W. WAANDERS te Zwolle.

Inrigting voor R. C. Jonge Heeren TE ZEVENBERGEN.

De ondergeteekende neemt de vrijheid Ouders en Voogden te berigten, dat de Vacantie eindigt den 15 dezer.

(2226) C. MOL.

(2225) Bij A. A. NUNNINK, 1ste Wagenstraat, N° 40, te 's Gravenhage, is op heden van de pers gekomen en verkrijgbaar gesteld:

HET

SPREKEND GELIJKEND PORTRET

VAN WIJLEN DEN HOOGEERWAARDEN HEER

JOANNES JUDOCUS SIEGFRIED.

Prijs op Chineesch papier . . . . . ƒ 1.—

DE ZALF EN PILLEN VAN HOLLOWAY. *Aandoeningen veroorzaakt door het vatten van koude.* Nattig, vochtig en mistig weder bederft het bloed en legt den kiem van keel- en longziekten. Wanneer het minste teeken van een dezer ziekten bespeurd wordt, moet men onmiddelijk de onschatbare zalf van Holloway tweemaal daags inwrijven op de keel, den rug en de borst. In ieder geval van influenza, vastgezette koude, hoesten, enz., kan men vrijelijk dezelfde behandeling volgen met de hoop op eene spoedige genezing. De zalf moet op de huid ingewreven worden even als het zout in het vleesch, dan zal dezelve indringen en nuttig werken. Men wordt bij den patient spoedig eene gunstige verandering gewaar, en de zieken zal met dankbaarheid de genezende magt van deze edele middelen erkennen.

Door het vermeerderd debiet zijn de prijzen als volgt:

Doosjes Pillen à ƒ 0.80, ƒ 1.85, ƒ 3.00, ƒ 6.75, ƒ 13.50, ƒ 20.50.

Potjes Zalf à ƒ 0.80, ƒ 1.85, ƒ 3.00, ƒ 7.05, ƒ 13.85, ƒ 22.95.

Zijn op franco aanvragen à contant te bekomen bij de Heeren ADAMA, Apothekers, Utrechtschestraat, Y N° 251 en Nieuwendijk, L No. 78, als Dépothouders te *Amsterdam*, bij L. J. GROOTENDORST, dépothouder te *Utrecht*, G. VERHAART, dépothouder te *Prinsenland* en bij STRAATMAN, hoofd-dépothouder te *'s Bosch*, alsmede te *Londen* Strand 244 *Holloway's-Etablishment*. (1931)

BOEKHANDEL VAN PETIT & C° TE RIJSENBURG.

LIJKREDENEN

VAN

P. JOACHIM VENTURA,

vertaald door

A. M. DIJKVELD.

1 aflevering 96 pag. gr. 8°. . . . ƒ 0.45

In 6 afleveringen compleet.

Deze aflevering bevat:

HET BEELD EENS WAREN PRIESTERS.

Lijkrede op JOSEF GRAZIOSI, Kanunnik.

Afzonderlijke afleveringen zijn niet verkrijgbaar.

(2138)

BOEKHANDEL: C. L. VAN LANGENHUYSEN.

ALGEMEENE KUNSTWOORDENTOLK,
bevattende de Vertaling en Verklaring van alle vreemde woorden en zegswijzen, die in geschriften van allerlei aard, in de taal der samenleving, in handel, bedrijf, enz. voorkomen, met aanduiding van de uitspraak en den klemtoon dier woorden en naauwkeurige opgave hunner afstamming en vorming, door J. KRAMERS Jz. Derde aanmerkelijk verbeterde en vermeerderde druk. ƒ 10.80

BEKNOPT AARDRIJKSKUNDIG WOORDENBOEK DER NEDERLANDEN,
door A. J. VAN DER AA, Lid der Maatschappij van Nederlandsche Letterkunde, onder medewerking van eenige Vaderlandsche Geleerden. In linnen band ƒ 7.—

NATUUR- EN STAATHUISHOUDKUNDIGE ATLAS VOOR NEDERLAND,
in 5 afdeelingen, ieder van 3 kaarten met ophelderenden tekst, door J. KUYPER . . . . . . ƒ 13.50

HISTORISCH EN GEOGRAPHISCH WOORDENBOEK,

INHOUDENDE:

1. DE GEWIJDE EN ONGEWIJDE GESCHIEDENIS:

Al het wetenswaardige uit de geschiedenis van alle volken, sedert de schepping der wereld tot op den tegenwoordigen tijd. Groote gebeurtenissen: oorlogen, veldslagen, vredes-traktaten, congressen, conciliën, uitvindingen, ontdekkingen, kortom al wat regtstreeks of zijdelings behoort tot de Oude, Middeleeuwsche en Nieuwe Geschiedenis, vergezeld van de juiste chronologische opgaven.

2. DE ALGEMEENE BIOGRAPHIE:

Levensschetsen van alle historische personen uit alle landen en alle eeuwen; Genealogie van alle vorstelijke en aanzienlijke geslachten; keizers, koningen, prinsen en vorstinnen, kerkvaders, pausen, bisschoppen, geloofshelden, martelaars, kerkhervormers, godgeleerden en wijsgeeren, dichters, schilders, schrijvers, geleerden en allen die zich eenen naam hebben gemaakt op het gebied van Wetenschap of Kunst, met vermelding van al wat zij merkwaardigs verrigt of opgeleverd hebben.

3. DE MYTHOLOGIE:

De godheden, de helden en de fabelachtige personen en voorvallen bij alle volken, met ophelderingen en verklaringen aangaande de voornaamste mythen en fabelachtige overleveringen, benevens de geloofsleer, de feesten, spelen, openbare plegtigheden en mysteriën van het oude en hedendaagsche Heidendom over de geheele aarde.

4. DE OUDE EN NIEUWE AARDRIJKSKUNDE:

Alle landen van den aardbol, hunne natuurlijke gesteldheid, hunne voortbrengselen, hunne belangrijkheid voor Koophandel en Nijverheid, hunne staatkundige beteekenis, indeeling, staatsregeling, hunne grenzen, steden, dorpen, rivieren, bergen, meren en spoorwegen, bevolking en statistiek, en bij iedere plaats al het merkwaardige dat er te vinden was of is, al de beroemde personen die er geboren of gestorven zijn of gewoond hebben, al de merkwaardige gebeurtenissen die er hebben plaats gegrepen, benevens de verschillende namen waaronder iedere plaats in de geschiedenis voorkomt en de statistiek naar de jongste tellingen.

Het geheele werk zal kompleet zijn in 38 hoogstens 46 afleveringen, elk van 48 bladzijden à 60 Cents de aflevering. Vijf afleveringen zijn reeds verschenen.

HANDELSLEER,
of Praktische Theorie van den Koophandel in al zijne vertakkingen . . . . ƒ 6.50

DE KOOPMAN,
volledig Studie-, Hulp- en Handboek voor iedereen die zich beweegt op het gebied van Koophandel, Fabriekwezen of Nijverheid. Aanzienlijk vermeerderde en grootendeels omgewerkte Tweede Druk. ƒ 6.50

DE CORRESPONDENT,
of volledig Handboek om briefwisseling te voeren, naar den hedendaagschen stijl. Een vraagbaak en gids voor Kooplieden, Fabriekanten, Winkeliers, Neringdoenden, Kleinhandelaars, Werkbazen, enz. zoo mede voor Partikulieren van elken leeftijd en stand. In linnen band ƒ 2.25

Amsterdam, bij C. L. VAN LANGENHUYSEN, Drukker en Uitgever.